

- предметом закупівлі та статусом учасників - закупівля товарів (постачальники), закупівля робіт (підрядники), закупівля послуг (виконавці та консультанти);
- ступенем захисту національного виробника - закупівля товарів національного виробництва, закупівля товарів іноземного виробництва;
- ступенем екологічності - стійкі («зелені») та нестійкі [4].

За результатами дослідження ми дійшли висновку, що сьогодні наявна значна кількість класифікаційних ознак публічних закупівель, що дозволяє глибше усвідомити їх теоретичну сутність та сприяє підвищенню ефективності процесів у цій сфері. Різноманітність підходів до класифікації забезпечує всебічне розуміння механізмів функціонування закупівель та створює умови для оптимізації процедур і підвищення прозорості та раціональності використання державних ресурсів.

Література

1. Карпенко Є.А. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Публічні закупівлі». Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. 168 с.
2. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
3. Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 922-VIII / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>.
4. Псьота В.О. Удосконалення класифікації публічних закупівель для ефективного управління державними фінансами. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка»*. 2020. № 16. С. 17 – 23.

УДК 336.32

Коба Олена Вікторівна,

кандидат технічних наук, доцент

Бенза Назар Валерійович, *студент*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ АДАПТАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Сучасне бізнес-середовище України активно інтегрується в європейський простір, що передбачає імплементацію міжнародних стандартів та підходів до управління, зокрема стандартів внутрішнього аудиту [1, 2]. Проте, підприємства стикаються з численними викликами під час цього переходу, що стримує впровадження стандартів.

Поняття «внутрішній аудит» трактується по-різному в науковій літературі. На нашу думку, внутрішній аудит – це перевірка, оцінювання та моніторинг відповідності й функціонування систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, що здійснюється підрозділом або фахівцем суб'єкта господарювання. Таке визначення враховує роль внутрішнього аудиту як інструмента управління підприємства, який створений для підвищення ефективності його роботи за рахунок максимально можливого ступеня незалежності від систем, які він перевіряє.

Наразі питання організації внутрішнього аудиту в Україні законодавчо не регулюються, а вирішуються на власний розсуд підприємства. Водночас із 2001 року Інститут внутрішніх аудиторів активно впроваджує в Україні європейські стандарти внутрішнього аудиту з метою підвищення прозорості і ефективності бізнесу. Стандарти базуються на системності, постійному вдосконаленні й незалежності аудиту, що допомагає підприємствам виявляти та мінімізувати ризики. Для багатьох українських підприємств дотримання цих вимог є складним завданням через відсутність попереднього досвіду роботи з подібними системами.

По-перше, в процесі впровадження стандартів виникають методичні та організаційні труднощі. Різноманітність та різнобічність методичних рекомендацій щодо застосування європейських та українських стандартів ускладнює процес їх впровадження [2, 3]. Українським підприємствам доводиться самостійно розробляти внутрішні політики й процедури, що забирає час і ресурси. Крім того, відсутність єдиного підходу до звітності ще більше ускладнює реалізацію прозорого та ефективного внутрішнього аудиту.

По-друге, зовнішні та внутрішні економічні та регуляторні зміни також впливають на процес впровадження міжнародних стандартів. Зокрема, часті зміни в податковому і фінансовому законодавстві та нестабільність ринку обмежують можливості підприємств вкладати ресурси в тривалі реформи [4]. У таких умовах підприємства змушені пристосовуватися до нових правил, що

ускладнює планування й реалізацію довгострокових змін у системі внутрішнього контролю. Крім того, регуляторна невизначеність призводить до збільшення витрат на адаптацію вже запроваджених методик і процедур.

По-третє, значною проблемою є кадровий дефіцит і необхідність у підвищенні кваліфікації працівників. На ринку праці в Україні спостерігається брак кваліфікованих фахівців, здатних працювати за європейськими стандартами внутрішнього аудиту. Це обмежує можливості підприємств у виконанні аудиторських процедур на високому рівні. Рідкість відповідних навчальних програм у ВНЗ і труднощі підвищення рівня кваліфікації створюють додаткові перешкоди. Підприємства змушені інвестувати у навчання або залучати експертів з-за кордону, що збільшує витрати та ускладнює впровадження змін [5].

Впровадження стандартів вимагає значних фінансових витрат, що є серйозним бар'єром для багатьох українських підприємств, особливо малого та середнього бізнесу. Розробка внутрішніх процедур, придбання програмного забезпечення, консультаційні послуги та навчання працівників потребують суттєвих інвестицій, які не всі компанії можуть дозволити собі без ризику для власної фінансової стабільності.

Таким чином для ефективного впровадження європейських стандартів внутрішнього аудиту українським підприємствам варто поступово залучати міжнародних консультантів та інвестувати в підвищення кваліфікації працівників. Проте, важливим кроком в цьому напрямку має стати розробка і впровадження вітчизняних навчальних програм, що могли б задовольнити попит на фахівців із внутрішнього аудиту за європейськими стандартами, зменшуючи залежність від міжнародних навчальних центрів. Поступова адаптація стандартів допоможе зменшити ризики, мінімізувати витрати та забезпечити ефективну інтеграцію вже у середньостроковій перспективі. Аби досягти цього в короткостроковій перспективі – потрібне впровадження державою уніфікованого і регламентованого законодавства щодо стандартів внутрішнього аудиту, а також відповідного фінансування процесу їх впровадження за рахунок грантової підтримки або кредитування, які б частково допомогли українським компаніям подолати фінансові бар'єри впровадження стандартів.

Підприємства, які впровадять європейські стандарти внутрішнього аудиту, зможуть підвищити прозорість і довіру з боку вітчизняних та іноземних інвесторів, а також покращать управління ризиками. Комплексне та оперативне вирішення цих питань може забезпечити успішну інтеграцію в європейське бізнес-середовище, посилюючи позиції українських компаній на міжнародних ринках.

Література

1. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, 2022. Vol. 3. URL: <https://ifacweb.blob.core.windows.net/publicfiles/2023-10/IAASB-2022-Handbook-Volume-3.pdf>.
2. Complete Global Internal Audit Standards. URL: <https://www.theiia.org/en/standards/2024-standards/global-internal-audit-standards/free-documents/complete-global-internal-audit-standards/>.
3. Інструментарій внутрішнього аудиту: посібник для внутрішніх аудиторів державного сектору. Міністерство фінансів України. 58 с. URL: <https://mof.gov.ua/uk/rozvitok-derzhavnogo-vnutrishnogo-finansovogo-kontrolju>.
4. Бержанір І. А. Роль внутрішнього аудиту у системі управління підприємством. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern economics»*. 2023. № 37. С. 11–16. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/the-role-of-internal-audit/>.
5. Горин В. П. Фінансовий механізм забезпечення суспільного добробуту: теоретична концептуалізація та проблеми функціонування: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 516 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38759/1/Monogr%20Gorun.pdf>.

УДК 657.47

Фурманчук Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Валко Яна Владиславівна, магістрантка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИДАТКІВ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЇХ ОБЛІКУ

В умовах євроінтеграційних процесів в Україні проводиться активна робота з удосконалення методології бухгалтерського обліку і звітності в державному секторі із урахуванням вимог Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Як би стрімко не розвивались ринкові відносини з їх приватною власністю, важко уявити сучасне суспільство без